

**MIRASIN REDDİNİN, MIRASIN İNTİKALI ÜZERİNE
OLAN TESİRLERİ (1)**

Yazan : Avukat Dr. R. Coquoz

Çeviren: Asistan Dr. J. GÜRAL

GİRİŞ

I — İsviçre hukukunda mirasın ölüm anında mirasçıya kanundan ötürü intikal edeceği hakkındaki prensip gereğince bir şahsın mirasçıları terekesini ölümünde taraflarından yapılacak her hangi bir harekete lüzum kalmadan iktisap ederler (560, TMK 4, 539). Bununla beraber iradelerini nazarı itibara almadan kendilerine mirasçı sıfatını bahşeden kanunlara bu mecburiyetten mirası red suretiyle kurtulmak iktidarında mahfuz tutar (566 TMK 544). Şu halde mirasçılık sıfatının iktisabı, mirasın muhtemel olarak reddi taliki şartıyla vukuu bulur.

Mirasçı bu husustaki fikrini açık olarak beyan etmediği müddetçe mirasın iktisabının muvakkat bir mahiyeti vardır. Mirasın sarîh olarak kabulü veya red hakkının sukutudur, ki buna kat'î bir mahiyet verir (571, TMK 560). Reddini vukuu halinde reddeden, mirasa tamamıyla yabancı kalır ve umumiyetle mirasçı sıfatıyla beraber miras üzerindeki haklarında kaybeder.

Red beyanı, mirasın açıldığı andan itibaren hükümlerini husule getirir; red eden mirasçı sanki hiç mirasçı olmamış addedilir. Reddin makalece olan bu şumulü İsviçre Medenî Kanununda Fr. MK 785 ve biz 1953 deki kadar sarîh olarak formüle edilmiş değildir. Lâkin o İMK 560 (TMK 639) dan zımnî olarak çıktığı gibi doktrin tarafında ittifakla kabul olunur. Buna rağmen bir mirasçının mirası reddedmesinden sonra mirashissesini kaybetmekle beraber mirasçı sıfatını muhafaza ettiği hallerde bulunabilir. Hakikaten bazı öyle haller vardır ki bir mirasçı bir çok miras hisselerinin birden iktisabına çağırılabilir. Bu hakkın muhtelif sebeplerden doğması halinde bir hisseyi kabul ederek diğerini red etmesine her hangi bir mani yoktur. Mesele kanunî ve mansup mirasçı sıfatlarını birden haiz olduğu veya bir hisse için doğrudan doğruya mirasçı ve bir diğeri içinse namzet mirasçı bulunduğu hallerde vaziyet böyledir.

Reddin, red eden şahısveya şahıslara karşı olan hükümleri kısaca bunlardır şimdi biz reddin muhtemel olarak reddedenlerin yerine almağa çağirtacaklar bakımından olan hükümleri üzerinde duracağız ki, bu etüdü hakiki mevzuda işte budur. O kendi sınırları içinde kalabilmek için red edilmiş terekeleri veya miras hisselerini tevarus edilebilecek mallara nisbetle değil fakat yeni hak sahipleri bakımından tetkik etmelidir.

Çalışmalarımız oldukça kolaylaşmış olur.

II — Bu meseleye temas etmeden evvel reddin şumulünü tayin etmek bize zaruri görünmektedir. Umumiyetle mirası kabul veya red etmek hususunda mirasçılardan takınacağı tavır terekenin borca batık olduğunun bilinmesine veya öyle olduğunun farz ve tahmin edilmesine tabidir. Mamafi reddin mirasçılardan birinin alâkasızlığı bir diğer şahsa menfaat temin etmek arzusu meselâ zarurette olan bir akrabaya yardım veya müteveffanın işlerinin daha liyakatli olan birine kalmasını temin etmek gayesi gibi başka sebepleri de olabilir. Bu hareket tarzı diğer taraftan mülkiyetin nakli için gerekli muamelelerin mucip olacağı formalite ve masrafları bertaraf eden mahirane bir usul teşkil eder.

İsviçre kanun kyucusu reddeden mirasçılara reddeden istifade edecekleri şahısları serbestçe tayin salâhiyetini bahsetmemiştir. Kanun 572 den 576 (TMK 551 - 555) şe kadar olan maddelerinde red halinde mirasa konmağa çağırılacak olanları gösterir 570/11 (TMK, 549/11) de bu hükümlerin emredici mahiyetini bir kere daha teyit eder.

III — Hangi hau ve şartlar altında mirası red müessesesinin yeni mirasçılar ihdas etme neticesini hasıl edeceği üzerinde duracağız, başka bir deyimle bir reddin gerek kanunen daha yakın bir paranteli teşkil edenlerin kendilerine tercihi dolayısıyla gerekse mütevaffanın ölüme bağlı tasarruflarıyla mirastan uzaklaştırılmış olanları mirasa çağırılacağı halleri tetkik edeceğiz.

Medenî Kanunun bu mesele ile ilgili (572 - 576, TMK 551 - 555) hükümlerinin kusurlu bir surette tanziminden mütevellit vuzuhsuzluk, bizi bu izahatımızda maddelerin kenar notlarındakinden fakrlı bir klasiffikasyonun kabulüne sevk etmiştir. Kanunî mirasçılardan reddiyle mansup mirasçılardan yapılan reddi yekdiğerinden ayırt ediyoruz. Bu etüde tamamlayıcı mahiyette olmak, üzere yeni mirasçı sıfatının iktisap şekline, yeni mirasçının hangi andan itibaren mirasa konmuş telâkki edileceğini ve nihayet hukuku durumu hakkında bazı kısa izahatı muhtevi bir ekte ilâve ediyoruz.

Mevzuun bu şekilde tahdediyle çalışmalarımız oldukça kolaylaşmış olur.

§ 1 — *Mirasın mirasçular tarafından reddi :*

Burada yekdiğerinden tamamıyla farklı neticeler arzedecek olan bir mirasın mevcut bütün mirasçılardan sadece birisi veyahutta bazıları tarafından yapılan reddiyle bütün kanuni mirasçular tarafından veyahutta mevcut tek mirasçı tarafından yapılan reddi arasında esaslı bir tefrik yapmak zaruridir.

1 — Red mevcut kanuni mirasçılardan sadece biri veyahutta bazıları tarafından yapılmıştır.

572/I (TMK 551/I) tarafından öngörülen bu ihtimalde mirası reddedenin hissesi sanki kendisi muristen evvel ölmüş gibi intikal eder. Bu hisse reddeden olmasaydı kimler mirasçı olacak idiyse onlara düşer yani bu iki şıktan biri mevzuu bahis olur.

1 : Reddedenin furuu varsa, reddeden onlar istifade eder,

2 : Reddedenin furuu olmadığı takdirde hissesi diğer kanuni mirasçuların, kendisiyle beraber mirasçı olanların hisselerine ilâve edilir.

Birinci halde, reddedenin furuu reddeden dolayı mirasçı sıfatını iktisap ederler. Buna mukabil ikinci halde ise reddin mirasa yeni mirasçuların çağırılmasını mucip olmak gibi bir neticesi yoktur, o sadece reddedenle beraber mirasçı olanlara miras üzerinde daha geniş haklar bahşeder, prensip itibariyle çok basit görünen bu durumu ölenin eşinin mirasçular arasında bulunması veyahutta reddedenle birlikte sadece tek mirasçı olması halinde nazikleşir.

a) Birinci hipotezde sağ kalan eşin reddeden, dolayı miras hisselerine vaki bu artıştan istifade edip edemeyeceği meselesi mevzu bahis olur.

Yazarların bir çoğu bu noktada M. Huber ve M. Hoffmann'ın reyine iltihak etmek istememişlerdir. Onlar eşin bu artıştan istifade etmesini muhtelif paranteleri teşkil edenlerle birlikte mirasçı olan eşe müşterek mirasçuların adedini nazarı itibara almadan daima sabit ve değişmez bir hisse bahşeden 462/II (TMK 444/II) in icaplarına muhalif telakki etmektedirler bundan başka reddedenin hissesinin sanki kendisinin muristen evvel ölmüş gibi intikal etmesi lâzım geldiğine dair olan 572/I (TMK, 551/I) inci maddeye istinat ederler. Eğer sağ kalan eş muristen evvel ölmüş olsaydı hakları vusat itibariyle çoğalmış olmayacaktı (Krayenbühl op. cit. s, 303; Slooss op cit, s. 80 Zuor, kommentar, s. 619).

b) İkinci hipotezde, reddedenle birlikte yegâne mirasçı olan sağ kalan eş bütün miras üzerinde hak sahibi olabilirmi?

M. Stooss (Op. Cit, 80/81) ve M. Esceher (Op. cit. s, 647) buna menfi cevap verirler ve bu görüşleri bize doğru görünür. Hakikaten 572/I (TMK 551/I) inci madde metni muhtelif paranteleri biri biri arkasından

mirasa çağırmağı mümkün kılacak şekilden başka suretle tefsire müsait değildir. Ancak büyük ana ve baba parantelerinde kimsenin kulunmaması halindedir ki sağ kalan eş bütün mirası iktisap edebilir. (462/II, TMK, 444).

Buna nazaran sağ kalan eşin miras hissesi mirasın birbirini takip eden parantellere bu intikali sayesinde fazlaşmış olabilir, çünkü hissesinin miktarı kendisiyle birlikte mirasçı olanlara göre değişecektir (462/II TMK, 444/II). Lâkin şurasında unutmamalıdır ki sağ kalan eşle birlikte yegâne mirasçı olanın reddi, mirasa mirasçı sıfatını alacak yeni bir takım şahısların girmesinide mucip olacaktır.

Tuor (Commentar ad. art, 572, sa. 619) bu fikre iltihak etmez. Ona göre böyle bir reddin umumiyetle mirasın borca batık bulunmasından baka bir sebebi olamaz. Sağ kalan eş müteveffaya karşı olan hürmet muhabbeti sebebiyle terekenin iflas yoluyla tasfiyesine mani olmak için mirası kabule hazırdır. Sağ kalan eşin böyle bir vaziyet takınması kendisinin mal rejimleri hukukundan doğan münasebetler dolayısıyla müteveffanın başlıca alacaklılarından birini teşkil etmesiyle kolaylaşmış olur.

Mütevali intikal mirasın kabulüne mani olabileceği gibi, sağ kalan eşin tek mirasçı olması imkanlarında zorlaştırmış olur. Bununla beraber bizce bu delil ile ileri sürülmek istenen pratik menfaat mülâhazaları kanun koyucunun zikredilen maddelerde beyan edilen iradesine tevafuk edemez.

572/I (TMK, 551/I) inci maddenin tatbik şartları: intikalın bu ilk kısımda gösterdiğimiz şekilde tahakkuku için müteveffanın; madde tasarruf bırakmadan ölmüş olmasını icap ettirmez. Bu fıkra sadece kanuni bir mirasçı tarafından yapılan reddi tanzim etmek istenmiştir. Onun, mansup mirasçılar veya müsaleyhlerle birlikte bulunmuş olması ve meselâ taksime mütedair bazı kayıtların mevcudiyeti hakiki manasiyle intikal üzerinde bir tesiri olmayacaktır.

II — Miras bütün kanuni mirasçılar tarafından veyahutta mevcut tek kanuni mirasçı tarafından reddedilmiştir:

Mirasın en yakın mirasçı veyahutta mirasçılar tarafından reddinin sebebi umumiyetle mirasın borca batık olmasıdır. Bunun içindir ki kanun vazı bu vaziyette mütevali intikal prensibinin tatbikini pratik zaruretlere muhalif telakki etmiştir. Bu prensibin tatbiki aynı neticeye, mirasın iflas yoluyla tasviyesine müncer olmak için red müddetini uzatmaktan başka bir fayda temin etmeyecektir. Kanun koyucu burada medenî kanunun müteveffanın şahsiyetini idame ettirecek bir mirasçının her zaman

için mevcudiyetini temin eden temel prensibinden inhiraf etmeyi tercih etmiştir.

573 üncü madde (TMK, 552) (I) en yakın bütün kanuni mirasçılar tarafından reddedilmiş terekenin sahihsiz kaldığını beyan eder. Maria-fih bunu takip eden iki hüküm bu kaideye iki istisna getirir; bunlardan biri sağ kalan eş lehine diğeride reddedenlerden hemen sonra gelen mirasçılar lehinedir.

1 — Fakat bu hükümlerin tatbik şartlarını ve gumüllerini incelemeye başlamadan evvel a) en yakın derecedeki mirasçı mefhumuyla b)

(I) Çevirenin notu: 573 üncü maddeye tekabül eden 552 inci maddemiz mehzadan sarıh surette farklıdır, çünkü o en yakın kanunu mirasçılardan cümlesi tarafından reddedilen mirasın İsviçre metni hilafına olarak sağ kalan eşin kabulüne arz olunacağını beyan eder. Halbuki mehzanazararan, bu vaziyette terekenin resmen tasviyesi cihetine gidilmek lazım gelir. Kanun koyucunun isteyerek İsviçre metninden inhiraf eylediğini burada söylemek bizce 552 inci madde metnin aynen tekrarlayan 553 karşısında imkânsızdır, çünkü bu madde furunun cümlesi tarafından, reddedilen mirasın da sağ kalan eşe teklif olunacağını derpiş etmektedir, en yakın kanuni mirasçılar meyanına furu ve sağ kalan eşte dâhil bulunacağına göre, bu taktirde bu iki maddenin yekdiğerinin tekerrüründen başka bir şey olmadığı aşıkça meydansa çıkar ve sağ kalan eşinde reddi halinde mirasın ne olacağı izah edilmiş olmaks. Kanunumuzca göre kanunumuzdaki bu karışık durum İsviçre metninin 572 ve 573 üncü maddelerinin tercümedeki bir yanlışlıktan ziyade kanunumuzun basım sırasında bir birine karışmasından husule gelmiştir. Nitekim 552 ye tekabül eden TMK, 573 ve 574 cü yakın kanuni mirasçılardan cümlesi tarafından yapılan redle furu tarafından yapılan red arasında bir frk gözlemek ve birinci hale TMK, 573 terekenin iflas yolu ile tasviyesine gidileceğini ikinci vaziyette ise İMŞ 574 sağ kalan eşe mirasın kabulünün teklif olunacağını tasrih etmektedir. Yani İsviçre metnine göre bütün en yakın kanuni mirasçılar tarafından mirasın reddi halinde tereke resmen tasviye olunacaktır. Halbuki kanunumuzda sağ kalan eşinde mirası reddi halinde terekenin ne olacağı hakkında her hangi bir sarahat yoktur. Medeni Kanundaki bu boşluğu İİK 180 ile doldurmakta ve mehz kanununa uygun olarak red olunan mirasların iflasın tasviyesi hükümlerine göre, yapılacağını tesbit etmektedir.

Dahasıda var, kanunumuzun 574/II ye tekabül eden 553 üncü maddesi doğru durve İsviçre metnine uygundur. Lakin 572 ye tekabül etmesi lazım gelen 552 inci madde aynı zamanda noksan tercüme edilerek ikinci fıkrası kanunumuza alınmamıştır. Halbuki bu fıkra terekenin iflas hükümlerine göre, tasviyesinden sonra kalacak aktifin mükadderatını tayin etmekte ve bunun mirası red edenlere sanki red etmemiş gibi ait olacağını derpiş etmektedir.

Kanunumuzun red hakkındaki hükümlerini mantığı ve medeni kanunun sistemiyle uygun bir şekilde anlayabilmek için bu iki maddeyi mehzadaki şekillerine uygun olarak tefsirden başka bir yol bizce yoktur. Zaten yargıtayda çok yerinde bir içtihatları birleştirme kararı ile kanun maddelerinin tefsirinde mehz miracaati kabul etmiştir.

Aynı manada Gönensoy, Miras Hukuku sa. 257 vd.

tasviyeden kalacak muhtemel bakiyenin tanzifi mefhumu ve son olarak c) reddeden bütün kanuni mirasçılarının yanında mensup mirasçılarının mevcudiyeti halinde kabul edilmesi gerekli hal çaresi hususunda bazı izahat vermek yerinde olur.

a) En yakın derecedeki mirasçılardan anlaşılması icap eden nedir?

Bunu sadece müteveffanın furununa veyahutta, mirasa konmağa çağırılmış olan paranteli teşkil edenlere hasreden tefsir tarzı kabul edilemez. En yakın derecedeki kanuni mirasçılar "tereke üzerinde müste-rek (Concurrent) hakları olan kanuni mirasçılardır" (Stooss Op, Cit, s, 85) sağ kalan eş daima en yakın dereceden bir mirasçıdır. Lâkin furu ile iştirak ettiği haller de mirasçı sıfatını iktisap edebilmek için mülkiyet hakkını tercih etmiş olmalıdır.

b) Resmi tasfiye sonunda bir bakiye kalırsa bu ne olacaktır?

Bu şekil de red edilmiş terekeler umumiyetle borça batık olacağından böyle bir vaziyette ender tesadüf edilir. Mamafih kanun bu ihtimalide derpiş ederek geri kalan fazlanın reddedenlerle verileceği derpiş etmiştir, Bundan istifade edecek olanlar için madde metni "hak sahipleri" tabirini kullanmaktadır ki bunlar reddeden dolayı mirasçı sıfatını kaybetmişlerdi. Bu sebeple bakiyeden hisselerini almakla beraber o sıfatlarını tekrardan iktisap edemezler, sadece cüz'î mirasçı olurlar. Resmi tasviyeden sonra meydana çıkan borçlardan zenginleştikleri nisbette mesul olup olmayacakları üzerinde Zuor durmaktadır. (kommentar s, 623). Onlar artık mirasçı değillerdir, fakat bakiye üzerinde hak iddia edilebilmeleri için mirasçı sıfatını iktisap etmiş olmaları ve bununa ispat edebilmeleri gerekir.

c) Medenî Kanun, mirası reddeden bütün kanunu mirasçılarla birlikte mirasa iştirak eden mansup mirasçılarının mevcudiyeti halinde ne şekilde bir hareket tarzı takip edilmesi lâzım geldiği hakkında hiç bir yol göstermemektedir. Bu vaziyette resmi tasfiyeyemi, mansup mirasçılarının lehine bir çoğalmayama veya mütevali intikalemi karar verilmelidir. Zuor ile beraber (op, cit s, 617) meselede bilhassa borça batık terekeleri nazarı itibara alan 573 üncü maddenin gayri kabili tatbik olduğu reyindeyiz. Mte taraftan mensup mirasçılar lehine bir çoğalmanın kanuni mesnetten ari olacağı ve bir mansup mirasçının hissesini çoğaltabilmek için vaziyetçinin harih *bir tasarrufunun mevcudiyetinin zaruri olduğu kanaatindedir.* Son olarak müteveffanın üzerinde tasarruf eylemediği kısmı için terekenin mütevali intikale tabi tutulması şıkkı kalır.

Şu halde kanunî mirasçılar tarafından terekenin reddinin daha uzak parantelleri ve hatta son olarak 466 (T. MK. 448) inci madde ile derpiş edilen kamu, tuzel kişisini mirasa sokmak gibi bir hükmü olacaktır.

2 — Reddedilen terekenin sahipsiz tereke olarak tavsif eden kaide- nin 574 (TMK 553/I) ve 575 (TMK 554) üncü maddelerde derpiş edilen iki istisnası vardır. Bu istisnalar gerek sağ kalan eşe gerekse bazı gart- ların yerine getirilmiş olması halinde mirası reddedenlerden hemen son- ra gelen mirasçılara ve hatta bazan her ikisine birden mirasçı sıfatının iktisabını mümkün kılarlar. Sırayla bunları inceleyeceğiz.

a — Sağ kalan eş lehindeki istisna:

“Mirasın furu tarafından reddi halinde salahiyetdar makam sağ ka- lan eşi bundan haberdar eder, eş bir ay içerisinde mirası kabul edebilir. Bu 574 üncü maddenin (TMK 553) bütün şarihler içinde ilk olarak en uygun ve doğru bir tefsirini yapmak şerefi M. Stooss'o Hakikatı gör- müş olduğumuz gibi sağ kalan eş daima en yakın kanuni mirasçılar ara- sında yer alır, meğer ki furu ile birleştiği takdirde 462/I (TMK 444/I) e uygun olarak intifa hakkını tercih etmiş olsun. Bu vaziyette o mirasçı sıfatını değil lâkin müsaleyh sıfatını haiz olur. Kanun vazı hatta bu du- rumda dahi ona müteveffaya karşı olan sadakat ve hürmet borcunu ye- rine getirmek ve iflas idaresince yapılacak tasfiyeye mani olmak sala- hiyetini tanımayı zaruri telakki etmiştir. Mal reyinlerinden mütevellit talep hakları dolayısıyla müteveffanın karısı ekseriye onun en başta ge- len alacaklısıdır Bu sebeplede mirası kabul etmek onun için kolaydır (aynı manada Zuor Kommentar s, 624, Ecsher op. cit s, 647).

Bütün furuu tarafından reddedilmiş mirası sağ kalan eş kabul ederse bütün mirasın mirasın mirasçı olur ve diğer paranteller lehine müte- vali intikal artık mevzuu bahs olmaz, Konteksi itibariyle tefsir edilen kanun bir hal tarzı vermeğe müsait değildir (bu manada Rossel, op, cit s, 626 Stooss op, cit, s, 94; Zuor op, cit, s, 627, Ecsher op, cit, s, 628).

Lâkin bu vaziyetle daha yukarda üzerinde durulan mirasçı olan sağ kalan eşin (yani mirasın bir kısmının mülkiyetini tercih eden eşin) hep- side mirası red etmiş olan bir veya bir çok kanuni mirasçıyla birlikte mirasa iştirak etmesi arasında bu kadar kat'î bir tefrik yapmanın tama- miyle mantığı olup olmayacağı cari sualdir.

Yazarların bu ahvalde şeraitte haklı olarak daha uzak parantelleri teşkil edenler lehine mütevali intikalin kabulü reyinde olduklarını gör- müştük. Velhasıl müteveffanın furuu sağ, kalan eşe bütün terekeyi bı- rakmak ve daha yukarda zikredilen 462/II ve 572 inci maddelerde (TMK 444, 572) beyan edilen kanun vazının iradesinin tatbikini bertaraf için 574 üncü maddeyi (TMK 553) pek ala şu hileye (stratagene) baş vur- mak için kullanabilirler; sağ kalan eş tarafından intifa hakkının terci- hi; bütün furu tarafından mirasın reddi, ve son olarak sağ kalan eş ta-

rafından mirasın kabulü b — daha uzak mirasçılar lehine vaz edilmiş olan istisna:

537 üncü maddedeki (TMK, 552) kaidenin çok sert bir tatbikini bertaraf etmek arzusuyla kanun koyucu mirası korumağa çağırılmış mirasçılara terekenin iflas idaresince tesviyesinden evvel kendilerinden hemen sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını talep etmek salahiyetini tanımıştır.

Tanınmış olan bu salahiyet sayesindeki formabte ve masrafa lüzum kalmadan ihtiyaç içinde bulunan akrabaların yardımına koşmak veya doğrudan doğruya mirasçı olanlardan daha ehliyetli kimselere müteveffanın işlerine ve ticaretini ele almak imkânlarının sağlanması mümkün olabilir.

Fakat kanun reddedenlere, sonradan gelecek mirasçılar arasından kendi yerlerini alacak olanları intihap salahiyetini bahşetmez o, 573 üncü maddedeki (TMK, 552) prensibe getirmiş olduğu bu istisnayı ancak sonradan gelen bütün mirasçılar menfaatına olarak kabul eder, yoksa bunlardan sade birisi veya bazıları lehine olarak değil. Şu halde eğer mirasın açıldığı anda red edenler mevcut olmasaydı miras kime düşecek idiyse onların hepsi mirası kabule davet edilir.

Daha sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin kendilerinden sorulmasına mütedair olan talebin muteber olabilmesi için red beyaniyle birlikte yapılmış olması icap eder, daha sonra yapıldığı takdirde hüküm husule getirmez.

Burada bu talebin en yakın derecedeki bütün mirasçılar tarafından yapılmasının zaruri olduğu meselesi mevzu bahis olur. Umumiyetle tatbikat bu şekilde cereyan eder. Mamafih 575 (TMK, 554) üncü madde metninin tevlit etmekte olduğu tereddüde rağmen red edenlerden sadece biri tarafından yapılmış talep kâfidir, çünkü reddeden mirasçılardan birinin fena maksadı dolayısıyla sonradan gelen mirasçılardan kanun tarafından bahşedilen bir lutufdan mahrum edilmeleri kabul edilemez, (bu manada curti op cit adart 575 not 6, Stooss op cit, 88 ve Zuor op, cit s, 629.

Bu bakımdan Tur (op cit, s, 629) evvelce M. Stooss (op cit, s, 88) tarafından aynı zamanda yapılmamış muhtelif red beyanlarında husule gelen pratik güçlükler hakkında sert edilen mülâhazaları benimser. Bu yazarlara göre, mirası daha uzak mirasçılar lehine reddeden bir mirasçının bu reddi bu reddini müsterek mirasçılardan reddi takip etmemiş olabilir. İmdi mirasın reddinin "kayıtı itirazı" ile yapılmasını meneden 570 inci madde (TMK, 570) gereğince bu redde hükümsüz kalacaktır.

Şöyle bir beyanda bulunmuş mirasçı mirası kabul etmiş gibi telakki edilmelidir, meğer ki sonradan müddeti içinde mirası şartsız ve kayıtsız olarak red etmek ihtiyatkarlığını göstermiş olsun veyahutta "şarta bağlı olarak yaptığı bu red" beyanına kendisiyle beraber mirasçı olanlardan hepsi tarafından mirasın reddedilmemesi halinde maksadının şartsız ve kayıtsız olarak mirasın reddi olduğuna dair sarih bir beyanda ilâve etmiş bulunsun.

M. Escher (op, cit, 650) bu endişenin yersiz olduğu görüşündedir. Ona göre, 575 inci madde (TMK, 554) ancak bütün mirasçıların reddi halinde kabili tatbiktir, aksi halde daha uzak mirasçılar lehine yapılmış itirazı kayıt sanki hiç yapılmamış gibi telakki edilmelidir. Bu tefsir tarzı bizde doğru görünmektedir. Zaten daha uzak mirasçılar lehine yapılan bu reddinde "itirazı kayıtlı veyahutta" şartla yapılmış, bir red mahiyetini haiz olup olmayacağı sorulabilir.

Mirasın reddine mütemmim olan bu şartı kanun tarafından bahsedilen ve fakat bizzat mirasın reddi üzerinde doğrudan doğruya bir tesir husule getiremeyecek olan bir hakkın kullanılması şeklinde kabule mütemayiliz. Çünkü daha uzak derecedeki mirasçılar lehine bütün mirasçılar tarafından mirasın reddedilmesi ve uzak derecedekiler tarafından mirasın kabul edilmemesi halinde reddedenler eski mirasçılık sıfatlarını tekrardan iktisap edemezler. Mirasın bir veya bir kaç mirasçı tarafından reddedilmesi halindedeki vaziyet aynı olmalıdır.

Netice olarak bizce 575 inci madde (TMK, 554) mirasın şartla veya kaydı itirazıyla reddini meneden 570/II (TMK, 549) daki prensibe muhalif bir hükmü kavi değildir.

§ 2 — *Mansup mirasçıların reddi :*

Mansup mirasçılar tarafından mirasın reddi halinde mirasın intikali bir tefrik yapan 572/II (TMK, 551/II) ve uygun icra edilir.

a — Ölüme bağlı tasarruflarıyla müteveffa bir reddin imkân dahilinde olduğunu derpis ederek bu tardirde reddedenin hissesini almakla mükellef göstermiş olabilir (477, TMK, 556).

Müteveffa ölüme bağlı bir tasarruf içine sokacağı böyle tali bir hükümle bu hisseyi diğer mansup mirasçılara veya kanuni mirasçılardan bazılarına, nihayet bir üçüncü şahsa bırakabilirdi bu üçüncü şahıs bundan dolayı mirasçı sıfatını iktisap eder. Vasiyetcinin sarih bir şekilde bütün kanuni mirasçıların mirastan iskat etmesi (ki mahfuz hissesi olmayan mirasçılar için bir iskat zaruri bile değildir,) ve diğer taraftan bütün mansup mirasçıların da mirası reddedmesi halinde tereke bundan dolayı sahihsiz telakki edilmez lâkin o hiç kimsenin mirastan hariç

bir akamayacağı en son kanuni mirasçı olan ve 466 inci madde (TMK, 448) ile gösterilen siyasi hükmün şahsa intikal eder.

b) — Lâkin müteveffa vasiyetnamesi içine bir ikame şartı koymamışsa mansup mirasçılar tarafından reddedilen kısım vasiyetçinin en yakın kanuni mirasçılara düşer meğerki o hilafını kastetmiş olsun. Şu halde diğer mansup mirasçılar lehine hisselerinde bir artış mevzuu bahis değildir.

Kanun tarafından bu suretle mirasa çağırılan kanuni mirasçılar mahfuz hisseli mirasçılar olabilir, bu takdirde onlar zaten mirasçı sıfatını haizdirler, bununla ancak hisseleri fazlaşmış olur. Buna mukabil müteveffanın en yakın kanuni mirasçıları mahfuz hisseli olanlar değilse ve vasiyetçi de bütün miras üzerinde reddedenler lehine tasarrufta bulunmuşsa bu redler mirastan hariç bırakılmış olan akrabalarına mirasçı sıfatını iktisap ettrir.

Son olarak reddeden mansup bir mirasçının yerine geçen kanuni mirasçılardan birinde reddi halinde hissesi sanki muristen evvel ölmüş gibi intikal edecektir. Çünkü bu taktirde artık 572/I (TMK, 551/I tatbik olunur.

§ 3 — *Mirasın reddinden dolayı mirasçı sıfatının iktisap şekli ve yeni mirasçının hukukî durumu :*

I — Geçen iki paragrafın gayesi mirasa yeni mirasçılarının girmesini mucip olan red hallerini göstermek ve red edenlerin yerlerini alacak olan şahısları tayin etmektir. Bu muhtelif şahısların mirasçı sıfatını aynı tarzda iktisap etmediklerini göstermek alakadan ari değildir.

a — 572/II inci maddede (TMK, 551/II) bahsedilenlerden bazıları taraflarından bir kabule lüzum kalmaksızın ipso facto reddedilen mirasa dahil olurlar. Mamafî mirasçı sıfatının iktisabı terekenin veya bundan bir kısmının mirasçı dahi red salahiyetini haizdir. (569/III TMK, 548/III).

b — Diğer mirasçılar yani 574 (TMK, 553) ve 575 (TMK, 554) inci maddelerde derpiş edilen istisnalardan istifade edenler kabul için sarîh bir beyanda bulunmalıdırlar. Bir aylık bir müddet içinde kabul etmemeleri redde muadildir. Bununla beraber terekenin kati olarak iktisabı sarîh bir kabulün tahakkuku tatbiki şartına muallak olduğundan o ana kadar onların muvakketen mirasçı olarak telakki edilmesi lâzım geldiği kanaatındayız.

II — Hangi andan itibaren mirasa yeni çağırılanlar mirasçı sıfatını iktisap ederler?

Reddinmakamle şumulü ve müteveffanın şahsiyetinin temadi ettiği

hakkındaki prensipler gereğince mirasa yeni çağırılanlar mirasçı sıfatını red anında değil lâkin mirasın açıldığı andan itibaren iktisap etmiş telakki edilirler. Her şey sanki miras reddeden veya edenler hiç bir suretle mevcut değilmişcesine cereyan eder (bu manada Rossel, op cit s, 171 Stooss op, cit, s, 67, Zuor, op, cit, s, 618) şu halde bu yeni mirasçının mirasın açıldığı anda sağ olması veya hiç olmazsa kendisine gebe kalınmış olması kâfidir. Eğer aradaki bu fasıla esnasında ölürlerse kendi mirasçıları hisselerine konar (bu manada curti op, cit, s, 451 Tuor op, cit, s, 618, Escher op, cit, ad, 657 s, 659).

III — Bu son mulâhaza bizi red neticesinde bir mirasa veya mirasın bir kısmına konan mirasçının hukuku durumu üzerinde uzun izahatta bulunmak zahmetinden kurtarır. Her ne kadar bu mirasa reddedenin yerini ahırsada haklarını kanundan ötürü iktisap eylediğinden müteveffanın mirasına sanki rededen mirasçı muristen evvel ölmüş gibi konduğundan reddedenin halefide olmaz.

KAYNAKLAR

Curti Forrel Commentaire du ccs. Neuchatel 1912

Escher A — kommentar zum Schweizerisehen zivil gazetzk Buck. II. aufl Zurich 1937

Homberger A — Das Schweizerixhe zivilgesetz buch: zurich 1933

Huber E — System und geschichte des, Schwizerichen Privt rechtes.

krayenbuhl Y. — Etide sur le legs, precede d'un aperçu sur l'institutim a

helitier d'ore le ccs. Lausone 1916 Martin A. — Introduction l'tade du

ccs. livre III. droit de ruccesion genève 1908.

Rossel et Mentha. Manuel de ccs. 2 e. Ed; Tome II

Stoss W. — Larépucliatin de successons d'aprèsle ccs. these lausanne

917 Tour D. — kommentar zum schweizerisehen Zivilgesetzbuch, serm 1929

Das schwizeriscehe zivilgesetzbuch, Eine systematische Darstellung Zu-

rich 1934.